

CMU COUNCIL NEWSLETTER

จดหมายข่าวสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปีที่ 2 ฉบับที่ 12 เดือนพฤษภาคม 2560

P.2

การศึกษาในรัฐธรรมนูญใหม่
(ปี 2560)

P.5

- การปรับระบบบริหารจัดการงานวิชาการ
รับใช้สังคม
- การปรับปรุงระบบบริหารงานวิจัย
- CMU's Innovation Re-profile by STeP

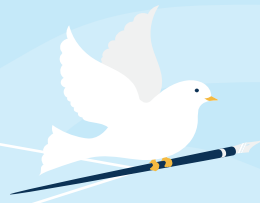
P.7

มข. ดินแดนแห่งความหลัง

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
www.council.cmu.ac.th

การศึกษาในรัฐธรรมนูญใหม่ (ปี 2560)

โดย...ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บรรดกดิ์ อุวรรณโณ

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปี 2560 ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษามากกว่าหลายฉบับที่ผ่านมา แต่กระจัดกระจายอยู่ตามบทมาตราต่างๆ ทำให้การทำความเข้าใจยาก บทความนี้เขียนขึ้น เพื่อรวบรวมบทบัญญัติดังกล่าวมานำเสนอ เพื่อความสะดวกแก่การทำความเข้าใจ

1. การศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ

รัฐธรรมนูญนี้มีลักษณะพิเศษกว่าฉบับที่ผ่านมา ที่มักกำหนดเรื่องการศึกษาไว้ในหมวดสิทธิเสรีภาพ คือ ถือว่าสิทธิได้รับการศึกษาเป็นของบุคคลทุกคนที่เป็นคนไทย โดยเฉพาะสิทธิรับการศึกษา 12 ปี โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งหมายความว่า **รัฐมีหน้าที่**ต้องทำให้บุคคลได้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เอาเรื่องการศึกษาออกจากหมวดสิทธิเสรีภาพ มาบัญญัติให้เป็น “หน้าที่ของรัฐ” ในหมวด 5 ซึ่ง**ผลก็เหมือนเดิมคือบุคคลก็ยังมีสิทธิที่จะติดตาม เร่งรัด และฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง** เพื่อให้ดำเนินการให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 51) ซึ่งก็ต้องตั้งความหวังว่ากฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์ วิธีการฟ้องร้องนี้ ต้องออกมาโดยเร็วที่สุด มิฉะนั้น หากหน่วยงานของรัฐไม่ทำหน้าที่ หรือทำไม่ครบถ้วน หรือล่าช้า ประชาชนก็ฟ้องมิได้

มาตราหลักที่ว่าด้วยหน้าที่ให้การศึกษาของรัฐอยู่ในมาตรา 54 ซึ่งมี 6 วรรค ซึ่งมาตรา 54 บัญญัติว่า

“มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล

ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน

ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริหารทรัพยากรสินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว”

2. วัตถุประสงค์ในการสร้าง “คน” โดยการให้การศึกษา

รัฐธรรมนูญได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นเป้าหมายของการสร้างคนไว้ในหลายประการ กล่าวคือ

2.1 วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา

“การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” (มาตรา 54 วรรคสี่)

เป็นอันว่าเป้าหมาย 5 ประการจึงเปรียบเสมือน “ธงชัย” ที่การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ต้องจัดให้เกิดขึ้นทั้งโดยวิธีการเรียนการสอน

เนื้อหาสาระ และการประเมินผล ปัญหาที่สำคัญที่รัฐจะต้องทำคือ **การประเมินผล** ซึ่งจะต้องนำเป้าหมายทั้ง 5 ไปใช้ในการประเมินผล 3 ระดับ คือ 1) ระดับสถานศึกษา 2) ระดับครู-อาจารย์ ผู้สอน และ 3) ระดับนักเรียน-นักศึกษา ที่ต้องเน้นการประเมินผลก็เพราะหากไม่มีสิ่งนี้เป้าหมาย 5 ประการก็เป็นเพียงตัวหนังสือสวยหรูในรัฐธรรมนูญ แต่ไร้ผลในความจริง และถ้ามีการประเมินทั้ง 3 ระดับที่ดีและมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ทั้งสถานศึกษาและผู้สอนต้องทำให้ได้จริง

2.2 วัตถุประสงค์อื่นของการให้ความรู้

นอกจากวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะอื่นๆ ดังนี้

2.2.1 การพัฒนาเด็กเล็ก

รัฐธรรมนูญมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้าศึกษาระดับอนุบาล เพื่อ**พัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา**ให้สมวัย ซึ่งเป็นไปตามหลักการเลี้ยงดูเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสามขวบ ปัญหาอยู่ที่ว่ารัฐจะอย่างไร หากยังทำอยู่เหมือนที่ผ่านมา ผู้เขียนเกรงว่ารัฐจะถูกฟ้องว่าทำไม่ได้ทำหน้าที่ใดเลยไม่ เพราะก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล เด็กเล็กอยู่กับบ้าน และที่ผ่านมามาดูเหมือนว่ารัฐไม่ได้ทำอะไรเลย ดังนั้น หากรัฐจะจัดศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนให้ทั่วถึง และสนับสนุนให้นายจ้างทั้งภาครัฐและเอกชนจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนตามมาตรฐานที่รัฐธรรมนูญกำหนดในแต่ละหน่วยงาน เพื่อช่วยให้บิดา-มารดาที่ต้องทำงานสามารถนำเด็กก่อนมาฝากให้เลี้ยงได้

2.2.2 ความรู้ความเข้าใจเรื่องอื่นๆ

รัฐธรรมนูญหลายมาตรากำหนดให้รัฐ “ต้อง” หรือ “พึง” ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องต่างๆ ดังนี้ ก) เสริมสร้างประชาชนให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (หน้าที่ของรัฐในมาตรา 55 วรรคหนึ่ง)

ข) ต้องให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน (หน้าที่ของรัฐในมาตรา 63)

ค) พึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา (แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 67 วรรคสอง)

ง) รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ (หรือที่เรียกว่า พลเมืองศึกษา (civic education) มาตรา 78)

3. สิทธิเสรีภาพและหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา

รัฐธรรมนูญปี 2560 ได้กำหนดทั้งเรื่อง “สิทธิ” และ “หน้าที่” ของประชาชน และ “เสรีภาพทางวิชาการ” ไว้ในหลายมาตรา ดังนี้

3.1 “สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา” ของประชาชน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ย้าย “สิทธิทางการศึกษา” ที่รัฐธรรมนูญปี 2540 และ 2550 บัญญัติไว้ในหมวดสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย มาไว้ในหมวดหน้าที่ของประชาชน แต่ผลก็ไม่ได้ต่างกัน โดยมาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ (มาตรา 50 (4))

ความสำคัญของมาตรา 54 วรรคหนึ่ง อยู่ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ “เด็กทุกคน” ต้องได้รับการศึกษา 12 ปีฟรี ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ บทบัญญัติใหม่นี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากจนท้าวหน้า คสช. ได้ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ฉบับที่ 28/2559 เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (ประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษา 15 มิ.ย. 2559) เป็นอันว่า การให้การศึกษาฟรีขยายเพิ่มเติม จากรัฐธรรมนูญอีก 3 ปี รวมเป็น 15 ปี จนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.2 “เสรีภาพทางวิชาการ”

รัฐธรรมนูญฉบับนี้คงเสรีภาพทางวิชาการไว้ในหมวดสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย แต่ยุบไปรวมกับเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of expression) ทั้งๆ ที่เสรีภาพทางวิชาการกว้างกว่าเสรีภาพในการแสดงออก เพราะรวมถึงการแสวงหาความรู้ (ซึ่งอาจยังไม่ถึงขั้นแสดงออก) โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 34 วรรคสองว่า

“เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้น ต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น”

เป็นอันว่าเสรีภาพทางวิชาการ (Academic freedom) ก็ยังคงได้รับการคุ้มครอง โดยมีข้อจำกัด 3 ประการ คือ ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมือง (รวมทั้งไม่ขัดต่อกฎหมาย) ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี และไม่ปิดกั้นความเห็นแตกต่าง

ที่สำคัญคือรัฐธรรมนูญนี้กำหนดห้ามมองครีวชิฟไปกำหนดกฎเกณฑ์จัดระเบียบการประกอบวิชาชีพ “ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา” (มาตรา 40 วรรคสาม) บทบัญญัติใหม่นี้ ทำให้สภาวิชาชีพทั้งหลายต้องทบทวนการรับรองการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัด ไม่ให้เลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาตามเสรีภาพทางวิชาการ มิฉะนั้น จะถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ

4. การจัดการศึกษาโดยรัฐและองค์กรของรัฐและเอกชน

รัฐธรรมนูญปี 2560 ได้กำหนดระบบจัดการศึกษาของรัฐไทยไว้ ดังต่อไปนี้

4.1 รัฐต้องเป็นผู้จัดการศึกษาและร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในการจัดการศึกษา

เราอาจจัดประเทศต่างๆ ที่รัฐมีบทบาทในการจัดการศึกษาเป็น 3 แบบ คือ

ก) ในบางประเทศถือว่าการศึกษาเป็นเรื่องของ “ตลาด” (Market) คือ รัฐไม่ได้มีหน้าที่ควบคุมการศึกษา แต่เอกชนอาจจัดการศึกษาและแข่งขันกันตามกลไกตลาด โดยรัฐไม่ได้กำกับควบคุม เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งรัฐไม่ได้ควบคุมหรือกำกับการศึกษาเลย โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา แต่รัฐอาจจัดตั้งโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยได้ คุณภาพการศึกษาและค่าใช้จ่ายจึงเป็นเรื่องของตลาดแรงงานที่รัฐไม่ควบคุม

ข) ในยุโรปถือว่าการศึกษาทุกระดับเป็นเรื่องของรัฐ รัฐจึงต้องจัดการศึกษาทุกระดับให้เพียงพอทั่วถึง และยึดหลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา จึงคิดค่าใช้จ่ายต่ำมาก เพราะรัฐเป็นผู้อุดหนุนสิทธิสวัสดิการให้ผู้ศึกษาและต้องให้โอกาสเข้าศึกษาแก่ทุกคน ส่วนการจบการศึกษาจะขึ้นกับความสามารถของแต่ละคนเอง

ค) ระบบผสมคือรัฐเป็นผู้จัดการศึกษาควบคุมมาตรฐานการศึกษา แต่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนร่วมจัดการศึกษา คือ

กรณีของประเทศไทย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 วรรคสาม ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 250 วรรคหนึ่งและวรรคห้า)

4.2 รัฐต้องทำให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

รัฐธรรมนูญต้องการให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาและให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ ทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าว (มาตรา 54 วรรคห้า)

นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญกำหนดให้ตั้งกองทุนเพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์
- 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและ

ประสิทธิภาพครู (มาตรา 54 วรรคหก)

4.3 รัฐพึงส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม

รัฐธรรมนูญมาตรา 69 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปวิทยาการแขนงต่างๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ

5. การปฏิรูปการศึกษาในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2560 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปด้านต่างๆ 7 ด้าน หนึ่งใน 7 ด้าน คือ ปฏิรูปการศึกษาดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 258 จ. และ มาตรา 261 ดังที่บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

“ ดังนั้น บุคลากรในมหาวิทยาลัยจึงต้องตระหนักถึงและเตรียมดำเนินการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่สังกัด หรือหน้าที่แต่ละคน ”

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งราชบัณฑิต ศาสตราจารย์กิตติคุณ และ ศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประธานกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 13, ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ป.ย.ป. และกรรมการสภาสถาบัน/มหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันพระปกเกล้า มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รัฐธรรมนูญ (Constitution) คือ กฎหมายสูงสุดในการจัดการปกครองรัฐหรือประเทศ ถ้าแปลตามความหมายของคำ จะหมายถึงการปกครองรัฐอย่างถูกต้องเป็นธรรม (รัฐ + ธรรม + มนูญ) สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 ที่ผ่านมา เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ของประเทศไทย

เรื่องน่ารู้จาก... สภามหาวิทยาลัย

ระเบียบวาระการประชุมสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ 4/2560 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2560 ที่ผ่านมา ที่ประชุมสภาฯ ได้ให้ความเห็นชอบ/อนุมัติเรื่องที่สำคัญ จำนวนหลายเรื่อง วันนี้.....จะขอนำมาแจ้งเฉพาะบางเรื่องโดยย่อ ส่วนเรื่องอื่นๆ ทุกท่านสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานสภามหาวิทยาลัย (www.council.cmu.ac.th) หัวข้อ : สรุปมติการประชุมสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีเนื้อหาและความเห็นของแต่ละเรื่องอย่างครบถ้วนและน่าศึกษาเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง

การปรับระบบบริหารจัดการงานวิชาการรับใช้สังคม

ฉบับก่อนได้นำเสนอแนวทางการปรับระบบการบริหารงานวิจัยส่วนที่ 1 เรื่อง “การวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ” เรียบร้อยแล้ว ฉบับนี้จึงขอนำเสนอส่วนที่ 2 เรื่อง “การวิจัยเพื่อรับใช้สังคมและการบริการวิชาการที่เป็นเลิศ” โดย ศ.เกียรติคุณ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ได้รายงานความคืบหน้าต่อสภามหาวิทยาลัยโดยสรุปว่า การที่จะให้งานวิจัยเพื่อรับใช้สังคมและการบริการวิชาการที่เป็นเลิศให้เป็นงานวิชาการที่มีคุณภาพได้นั้น มหาวิทยาลัยควรต้องมีการปรับระบบบริหารจัดการตามข้อเสนอใน 4 ประเด็นนี้ เนื่องจากเป็นข้อเสนอที่ได้จากการระดมความคิดกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยจำนวนหลายครั้ง ได้แก่

1. **จุดมุ่งหมาย :** เพื่อยกระดับการทำงานวิชาการเพื่อสังคมของ มช. ให้เป็นงานวิชาการเพื่อสังคมที่เน้นการนำไปใช้ประโยชน์ การนำไปประยุกต์ใช้ และสามารถสร้างผลกระทบที่สูงต่อสังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ยุทธศาสตร์จังหวัด และยุทธศาสตร์ประเทศ

2. การปรับระบบบริหารจัดการ

2.1 การปรับเปลี่ยนองค์กรสนับสนุนงานวิชาการที่จะมีผลกระทบสูงต่อสังคม ประกอบด้วย

2.1.1 จัดตั้งสำนักงานประสานงานวิชาการเพื่อสังคม เพื่อทำหน้าที่ formulate และ match โจทย์จากชุมชนที่มีผลกระทบสูง กับนักวิชาการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยปฏิบัติในพื้นที่ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) แหล่งทุนวิจัย ระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ และฝ่ายที่จัดทำในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility – CSR) ของภาคเอกชนและแลกเปลี่ยนขยายผลงานที่เกิดขึ้นไปสู่ภูมิภาคอื่นๆ และนานาชาติ โดยต้องมีการจัดทำพันธกิจซึ่งเป็นผู้ประสานงานวิจัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 การปรับเปลี่ยนภารกิจและโครงสร้างของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อทำงานวิจัยในแนวใหม่ ซึ่งภารกิจเดิมของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ การสนับสนุนให้คณะต่างๆ ทำงานวิจัย จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนภารกิจเป็นการสนับสนุนคณะต่างๆ ให้ทำงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมที่เน้นการใช้งานได้จริงและมีผลกระทบสูงต่อสังคมหรือชุมชน

2.1.3 การสนับสนุนคณะต่างๆ ให้พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิชาการเพื่อสังคม (Centers of Societal Engagement) ขึ้น เพื่อทำงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเชิงประยุกต์ในศาสตร์ของตนเอง โดยมีการทำงานประสานกับศูนย์ฯ ของคณะอื่นๆ ภายใต้โจทย์ใหญ่ๆ เรื่องเดียวกัน

2.2 การปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด (KPI) ของบุคลากรและหน่วยงานที่ทำงานวิชาการเพื่อสังคม ให้สามารถนับเป็นผลงานในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีได้ตามคุณภาพและผลกระทบของงาน ในน้ำหนักที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

2.3 การปรับเปลี่ยนวิธีการให้ทุนวิจัย ให้มีทุนแบบ Seed funding และแบบต่อเนื่อง (3 ปี) เพื่อให้ นักวิจัยมีข้อมูลที่เพียงพอก่อนเริ่มทำงานวิจัย และเมื่อเริ่มงานแล้วสามารถทำงานวิจัยได้ต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย

3. **การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในงานวิชาการเพื่อสังคม** ได้แก่ นักวิชาการ ผู้ประสานงานชุดโครงการ (Program Officer) ซึ่งจำเป็นต้องมีอย่างเพียงพอในการเพื่อสังคม ที่เลี้ยง (Mentor) ผู้บริหารระดับรองคณบดี และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน รวมทั้งการส่งเสริมยกย่อง เช่น การให้รางวัล ชำรงทองคำเพื่อสังคมประจำปี

4. **การพัฒนาระบบ data การเก็บและการแสดงผล** โดยรวบรวมผลงานที่ได้เคยทำมาเก็บในคลังข้อมูล ผลกระทบของงานที่ทำ (impact repository) ที่จะเก็บข้อมูล ผลกระทบจากงานที่ทำในลักษณะของการทำเป็นระบบกลาง ไม่ใช่ของส่วนงานใดส่วนงานหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงต่อไป พร้อมใช้นวัตกรรมและบทเรียนที่สามารถแก้ไขปัญหาลำดับ และเสริมพลัง (Empowerment) ของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน/อาหารและสุขภาพ/ล้านนาสร้างสรรค์

ที่ประชุมรับทราบความคืบหน้าการปรับปรุงระบบบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อสังคม โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นจำนวนมาก แต่ในท้ายที่สุดนายสภามหาวิทยาลัยได้สรุปมติที่ประชุม ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรจะระบุโจทย์หลักๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ โดยอาจจะเป็น issue based เช่น ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือหรือในเรื่องของ community based ตัวอย่างเช่น ทำอย่างไรการปลูกข้าวในที่สูงจึงจะได้ผลผลิตที่มากขึ้น โดยทั้งหมดนี้ต้องนำแนวคิดในเรื่องของการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาประกอบด้วย ซึ่งจะทำให้ได้ดีขึ้น ในแต่ละช่วงเวลาไม่ควรทำหลายๆ เรื่องพร้อมกัน แต่ควรจะทำประมาณ 2 ถึง 3 เรื่อง โดยเน้นในเรื่องที่มีผลกระทบสูงต่อสังคม และก่อให้เกิดความเป็นเลิศภายในมหาวิทยาลัย โดยงานเหล่านั้นเป็นความร่วมมือระหว่างหลายๆ คณะและหลายๆ หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งจำเป็นต้องมีศูนย์สำหรับประสานงาน เพื่อการทำงานสะดวกและราบรื่นยิ่งขึ้น

2. เห็นด้วยในหลักการว่า ควรจะมีสำนักประสานงานที่อยู่ในสังกัดของสำนักงานมหาวิทยาลัย โดยมีรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ และให้สำนักงานนี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์สำหรับประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

3. ในส่วนของภาระงานบริการวิชาการ (Social Services) ควรเป็นภาระงานที่สามารถนำไปสู่การขอตำแหน่งทางวิชาการได้ เนื่องจากเป็นภารกิจต่อมหาวิทยาลัย

4. เนื่องจากจำนวนนักศึกษาใหม่ในอนาคตรวมแนวโน้มที่จะมีปริมาณลดลงไป ซึ่งนักศึกษาของ มช. ในอนาคตรวม ไม่จำเป็นต้องเป็นนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาเท่านั้น แต่อาจจะเป็นบุคคลทั่วไปที่ต้องการเรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของตนเอง โดยมหาวิทยาลัยอาจจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรใหม่ๆ เช่น หลักสูตรสำหรับผู้บริหารหลักสูตรสำหรับเกษตรกร เป็นต้น โดยให้มองว่าประชาชนในภาคเหนือนี้สามารถเป็นนักศึกษาของ มช. ได้ทั้งหมด และทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าทางมหาวิทยาลัยจะสามารถสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความสามารถให้แก่ประชาชนในแต่ละกลุ่มอาชีพได้หรือไม่

● ความคืบหน้าในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐโดยสมบูรณ์แบบ (CMU-PEX) : มีจำนวน 2 เรื่องที่น่าเสนอต่อที่ประชุมสภาฯ คือ

1. การปรับปรุงระบบบริหารงานวิจัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และสร้างนวัตกรรม

รศ.ดร.ลัมพันธ์ สิงห์ราชวรพันธ์ รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ได้ให้ข้อมูลว่า เป้าหมายของงานวิจัยคือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมหาวิทยาลัย แต่ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยก็จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของงานวิจัยในด้านการรับใช้สังคม และการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วย นอกจากนี้ การสร้างนวัตกรรมควรต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศ และสอดคล้องกับกระแสโลกด้วย ขณะนี้รัฐบาลใช้นโยบายการพัฒนาประเทศ Thailand 4.0 ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (Innovation-based economy) จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถในการรองรับอุตสาหกรรม 4.0 ดังนั้น บทบาทของมหาวิทยาลัย จึงต้องผลิตผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดไปเป็นนวัตกรรมให้กับประเทศได้ และผลิตบัณฑิตเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรม 4.0 โดยในระยะแรก ประมาณ 4-5 ปีข้างหน้า รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio-based economy) ใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านอาหารและการเกษตร (Food & Agriculture) ด้านสุขภาพ (Health) และด้านพลังงานชีวภาพ (Bioenergy) โดยมีแนวคิดในการสร้างศูนย์กลางนวัตกรรมของแต่ละด้านขึ้นในระดับภูมิภาค และมีแนวโน้มว่า มข. จะได้รับเลือกให้เป็นศูนย์กลางนวัตกรรมของภาคเหนือในทั้งสามด้าน ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงต้องมียุทธศาสตร์การดำเนินงานรองรับ ดังนี้

1. การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรทั้งอาจารย์และนักวิจัย
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานวิจัย
3. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยมีแผนการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการปรับระบบการบริหารงานวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (2) ด้านการตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (CoEs) (3) ด้านการสนับสนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และ (4) ด้านการสร้างความร่วมมืองานวิจัยกับมหาวิทยาลัยพันธมิตรและหน่วยงานภายนอก
4. การยกระดับความเป็นเลิศทางวิชาการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ โดยแผนการดำเนินงานส่วนหนึ่งคือ การจัดตั้ง CMU Holding Company ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการทำให้มหาวิทยาลัยใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้มากขึ้น
5. การสร้างพันธมิตรที่ดีกับหน่วยงานภายนอกที่สนับสนุนทุนวิจัย

ที่ประชุมรับทราบข้อมูลการปรับปรุงระบบบริหารงานวิจัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและสร้างนวัตกรรมตามที่เสนอ โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1. รูปแบบการปรับปรุงระบบบริหารงานวิจัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและสร้างนวัตกรรมตามที่เสนอเป็นรูปแบบที่ดีมาก แต่อาจต้องกลับมาพิจารณาความพร้อมของทีมงานว่า บุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ ทั้งในด้านจำนวนและคุณภาพ มหาวิทยาลัยได้เงินทุนสนับสนุนงานวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกปีละหลายร้อยล้านบาท ควรจะมีการแบ่งงบประมาณบางส่วนมาพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้เข้มแข็งมากขึ้น และสร้างบุคลากรที่สามารถรับผิดชอบงานบริหารจัดการงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เป็นการละเลยกับนักวิจัยในการบริหารจัดการงานวิจัย

2. แนวคิดของการจัดตั้ง CMU Holding Company เป็นเรื่องที่ดี แต่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นเรื่องการถือหุ้นของนักวิจัยว่า จะสามารถถือหุ้นหรือบริหารงานอย่างไรได้ เช่น อาจถือหุ้นได้แต่ไม่สามารถบริหารงานได้ เพื่อลดปัญหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งแนวคิดของ CMU Holding Company น่าจะเป็นรูปแบบที่ดีที่จะผลักดันความก้าวหน้าให้มหาวิทยาลัย

นายกสภามหาวิทยาลัยกล่าวสรุปว่า การปรับปรุงระบบบริหารงานวิจัย โครงการปรับเปลี่ยนรูปแบบนวัตกรรม และ CMU Holding Company เป็นสามเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน จึงขอให้รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยนำเสนอประเด็นที่ต้องการให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณาสำหรับโครงการนี้ในการประชุมคราวต่อไป ทั้งเรื่องของการสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่ต้องการความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยเพื่อนำไปดำเนินการต่อไป

2. โครงการปรับเปลี่ยนรูปแบบนวัตกรรม (CMU's Innovation Re-profile by STeP)

ผศ.ดร.ธัญญา นภาพ อานนทะ ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มข. (STeP) ได้นำเสนอข้อมูลและเหตุผลในการจัดทำโครงการให้ที่ประชุมรับทราบ สุดท้ายได้เสนอขอให้สภามหาวิทยาลัยอนุมัติในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงาน ภายใต้โครงการปรับเปลี่ยนรูปแบบนวัตกรรม (CMU's Innovation Re-profile by STeP) ดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนสัดส่วนค่าตอบแทนจากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัย โดยมีการแบ่งสัดส่วนระหว่างมหาวิทยาลัยกับนักวิจัย จากเดิม 50 : 50 เป็น 75 : 25 ทั้งนี้ การพิจารณาสัดส่วนการแบ่งค่าตอบแทนตามกรอบที่กำหนดให้อยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย
2. สนับสนุนให้มีตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มเติมจากเดิม คือ ตำแหน่งทางวิชาการด้านอุตสาหกรรม และสนับสนุนให้มีการให้รางวัลดีเด่นแก่นักวิจัยหรือคณาจารย์ที่ทำงานวิจัยร่วมกับเอกชน และสร้างผลงานนวัตกรรมรวมทั้งสนับสนุนค่าตอบแทนพิเศษให้กับนักวิจัยหรือคณาจารย์ที่ทำงานร่วมกับภาคอุตสาหกรรม และมีการนำงานวิจัยออกสู่เชิงพาณิชย์
3. สนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย หรือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจัดตั้งบริษัทเพื่อเป็นผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีรายใหม่ได้
4. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มข. โดยเปลี่ยนจากรูปแบบที่มุ่งเน้นรายได้ที่สูงกว่ารายจ่ายของการดำเนินงานหลังสิ้นสุดปีงบประมาณที่เป็นตัวเงิน (Financial Profit Oriented Scheme) เป็นการดำเนินงานที่พอสามารถเลี้ยงตัวเองได้ และเปลี่ยนกำไรที่เป็นตัวเงินเป็นการผลักดันให้เกิดเป้าหมายผลงานนวัตกรรมทั้ง 9 รายการ (Self-Sustain and Contribution on Innovation Profile) นอกจากนั้นอุทยานวิทยาศาสตร์ฯ จะเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการอาคารอำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคเหนือ หากมีความจำเป็นต้องใช้เพิ่มเติมจากที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตั้งงบประมาณและให้การสนับสนุน ทั้งนี้หากอุทยานวิทยาศาสตร์ฯ ได้พยายามรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนน้อยอย่างเต็มที่แล้ว แต่ยังไม่เพียงพอ จะมีการขอมหาวิทยาลัยร่วมสนับสนุนต่อไปในอนาคต

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นจำนวนมาก แต่ในท้ายที่สุดนายกสภามหาวิทยาลัยได้สรุปมติที่ประชุม ดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการโครงการปรับเปลี่ยนรูปแบบนวัตกรรม (CMU's Innovation Re-profile by STeP) ตามที่เสนอ โดยในส่วนที่มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการได้ให้ดำเนินการได้ทันที ส่วนใดที่ต้องการให้สภามหาวิทยาลัยปรับแก้ข้อบังคับหรือระเบียบ ให้มหาวิทยาลัยจัดทำรายละเอียดการดำเนินงาน นำเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาต่อไป

2. กรณีของการจัดตั้ง CMU Holding Company ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับโครงการดังกล่าว ให้มหาวิทยาลัยนำเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

● แต่งตั้งคณาจารย์ให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ	จำนวน (คน)
1. แต่งตั้ง "อาจารย์" เป็น "ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.)"	20
2. แต่งตั้ง "ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.)" เป็น "รองศาสตราจารย์ (รศ.)"	3
รวมทั้งสิ้น	23

มร. ดินแดนแห่งความหลัง

ศาสตราจารย์ เรือโท นายแพทย์ยุทธ สังขวานิชย์

เมื่อผู้เขียนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2514 – 2519 มีหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้นมา ที่ควรบันทึกเพื่อความทรงจำของชาว มช. รุ่นปัจจุบัน และรุ่นต่อไปในอนาคต โดยผู้เขียนจะถ่ายทอดโดยวิธีเล่าสู่กันฟังแบบกันเอง เริ่มต้นด้วย เช้าวันหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2514 เวลา 07.30 น. ท่านอาจารย์บัวเรศ คำทอง อธิการบดี มช. โทรศัพท์ไปตามตัวที่คณะแพทยศาสตร์ ชักชวนให้มาเป็นรองอธิการบดี ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ใหญ่โตมาก ผู้เขียนตกใจเพราะไม่เคยคาดฝันมาก่อน

สมัยนั้นผู้เขียนมีภารกิจมาก นอกจากสอนนักศึกษาแพทย์ นักศึกษาเภสัช ทันตแพทย์ เทคนิคการแพทย์ และนักศึกษาพยาบาลแล้ว ยังทำหน้าที่เป็น Dean of Student of Medical Campus อีกทั้งยังรับผิดชอบวิชานิติเวชศาสตร์ ทำคดีอุกฉกรรจ์ต้องผ่าศพ ทำงานร่วมกับตำรวจ ออกตรวจสถานที่เกิดเหตุและเป็นพยานศาลในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นหัวหน้าหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ นำแพทย์ พยาบาล เภสัชกร และเจ้าหน้าที่ออกไปรักษาพยาบาลชาวบ้านในท้องถิ่นกันดารของ จ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย จ.น่าน และ จ.อุตรดิตถ์ ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข สมัยนั้นยังหนุ่มแน่น ความเป็นนักสู้จึงทำได้สารพัดอย่าง มาบัดนี้คิดแล้วไม่น่าเชื่อ “เราทำได้อย่างไร”

ท่านอาจารย์บัวเรศ เห็นใจ ขอให้ผู้เขียน Recommend คนอื่นจากคณะแพทยศาสตร์ จึงเสนอหมอประยุทธ ลีตะสุต ท่านอาจารย์บัวเรศให้ทดลองงานก่อน โดยตั้งให้เป็นทีปรักษา อธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา หมอประยุทธอยู่ได้ 3 วัน สู้ไม่ไหว จึงกลับคณะแพทยศาสตร์ ท่านอาจารย์บัวเรศตามผู้เขียนอีก คราวนี้จึง Recommend ดร.สุชุม อัครเวศน์ คณบดีคณะเกษตรศาสตร์ ท่านผู้นี้อยู่ได้นาน เพราะเป็นคนดีมีฝีมือและมีความรับผิดชอบสูง

จนกระทั่งวันหนึ่ง เกิดเรื่องจนได้ เมื่ออาจารย์สุชุม อนุญาตให้หนีตจพฯ ที่มาทัศนศึกษาที่จังหวัดเชียงใหม่เข้าพักในหอพักชาย (ขณะนั้นปิดเทอม นักศึกษา มช. กลับบ้าน หอพักจึงว่าง) แต่ผู้อำนวยการหอพักขณะนั้นไม่ยอมให้นักศึกษาจากจพฯ เข้าพักในหอ ความทราบถึงท่านอาจารย์บัวเรศ ท่านแนะนำให้ อาจารย์สุชุมเจรจากับผู้อำนวยการหอพักเอง ยังความผิดหวังและเสียใจมาก อาจารย์สุชุมถึงกับยื่นใบลาออกจากรองอธิการบดี และแถมท้ายด้วยการลาออกจากราชการ

เมื่ออาจารย์สุชุม อัครเวศน์ พบกับผู้เขียน ได้ต่อว่าต่อขานแบบเพื่อนฝูงว่า “เพราะหมอนี้แหละ ไปเสนอเขาเป็นรองอธิการบดี เขาจึงต้องลาจากจนต้องอำลาออกจากราชการ” ผู้เขียนเองทราบเรื่องก็มีความเสียใจและเห็นใจอาจารย์สุชุม เขาลาออกก็เป็นการสมควรแล้ว แต่ไม่ควรถึงกับลาออกจากราชการ คิดอีกทีก็อดคิดไม่ได้ว่า อาจารย์สุชุมเป็นผู้เชี่ยวชาญทางเกษตร อาจคิดออกไปในวัยหนุ่มแน่น เพื่อทำสวนลำไย ลิ้นจี่ เพื่อเป็นอาชีพหลักในบั้นปลายชีวิต จึงตอบอาจารย์สุชุมไปว่า “เพราะอาจารย์นี้แหละ ไปลาออก ผมจึงยุ่งยากลำบากอยู่จนทุกวันนี้”

อาจารย์สุชุม อัครเวศน์ เป็นคนหนุ่ม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ขอดินแม่เหียะจากกรมป่าไม้กว่า 1,000 ไร่ เพื่อขยายขยายกิจการของคณะเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นับว่าเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อ มช. ในปัจจุบัน สมควรจารึกไว้ในความทรงจำของพวกเรา มช. ตลอดไป

ท่านอาจารย์บัวเรศตามตัวผู้เขียนอีกที เป็นครั้งที่ 3 ท่านบอกว่า กิจการของมหาวิทยาลัยมีความสำคัญ จึงขอร้องให้มาช่วยกันทำงาน ผู้เขียนเห็นใจท่าน คราวนี้จึงไม่อาจปฏิเสธเป็นอันได้

ท่านจึงนำเข้าพิจารณาในสภามหาวิทยาลัย มช. ในคราวประชุมที่ทำเนียบรัฐบาล โดยมี ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เป็นนายกสภา ทำให้ผู้เขียนเปลี่ยนสภาจากอาจารย์ธรรมดา กลายเป็นรองอธิการบดี มช. แทนที่ “แปลกแต่จริง”

ภารกิจของผู้เขียนเมื่อเป็นรองอธิการบดี ท่านอาจารย์บัวเรศมีคำสั่งให้รับผิดชอบงาน 10 อย่างเกี่ยวกับกิจการนักศึกษาทั้งนั้น อาจารย์ประดิษฐ์ วิชัยดิษฐ์ เพื่อนผู้เขียนบอกว่า Ten Commandments เหมือนชื่อภาพยนตร์ยุคโบราณของชาวโรมัน แต่ผู้เขียนพอใจ เพราะจะได้ทราบแน่นอนว่าท่านอธิการบดีอยากให้ทำอะไร

ขณะนั้นปัญหาศึกษามีมากมาย ประชาธิปไตยกำลังเฟื่องฟู คนหนุ่มสาวต่างมีความคิดก้าวหน้า อยากปรับปรุงการพัฒนาสังคม บางพวกรุนแรง ใจร้อนยกพวกตีกัน บาดเจ็บล้มตายไปหลายราย บางคราวยกพวกไปตีกับคนอื่นนอก มช. ด้วย ผู้เขียนสมัยนั้นยังหนุ่มแน่น เคยเป็นทหารเรือมาก่อน จึงมีความเข้มแข็งและอดทน พอสู้กับนักศึกษาได้ แม้บางคราวจะต้องเสี่ยงด้วยชีวิตก็ยังสามารถเอาตัวรอดมาได้ อย่างน่าอัศจรรย์.....

คัดจากหนังสือ “เรื่องเล่าในวัยสนธยา
โดย ศาสตราจารย์ เรือโท นายแพทย์ยุทธ สังขวานิชย์”

ประเพณีเดินขึ้นดอยสุเทพ ในวันวิสาขบูชา

งาน “ประเพณีเดินขึ้นดอย” เพื่อนมัสการพระธาตุดอยสุเทพในคืนก่อนวันวิสาขบูชา เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของชาวเชียงใหม่ โดยประชาชนจะเริ่มเดินขึ้นดอยกันตั้งแต่ตอนเย็น ซึ่งมีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ “หน้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่” และเดินขึ้นดอยไปเรื่อยๆ ตามถนนเลียบบนเขา จนถึงวัดพระธาตุดอยสุเทพ ระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร โดยตลอดเส้นทางเดินจะมีจุดให้บริการอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ ที่เกิดจากแรงศรัทธาของชาวเชียงใหม่แจกให้กับผู้ที่ร่วมเดินขึ้นดอยสุเทพฟรี.....แบบไม่คิดเงิน

สำหรับประเพณีการเดินขึ้นดอยสุเทพนั้น คนเฒ่าคนแก่ได้ถ่ายทอดให้ฟังว่า คงจะเริ่มตั้งแต่เหตุการณ์ปาฏิหาริย์ที่องค์พระบรมสารีริกธาตุที่พระมหาสุมนเถระนำมาจากเมืองสุโขทัยได้แยกออกเป็น 2 องค์ จึงทำพิธีบรรจุพระบรมธาตุองค์ใหม่ไว้ที่วัดสวนดอก พระเจ้ากือนาภคัฏริยองค์ที่หกแห่งราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ พ.ศ.1898-1928) จึงคิดหาสถานที่ที่จะสร้างวัดขึ้นเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุอีกองค์หนึ่ง จึงทรงทำการเสียดินในวันวิสาขบูชา วันเพ็ญเดือน 6 ของปีนั้น ทรงอธิษฐานเสียงข้างมงคล ถ้าข้างไปหยุด ณ จุดใด ก็จะใช้สถานที่นั้น **เป็นที่สร้างวัดเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ**

ข้างเสียงทายเริ่มเดินออกจากวัดสวนดอก บ่ายหน้าขึ้นสู่ดอยสุเทพไปจนถึงยอดชั้นที่ 1 ชื่อดอยหมากขุน หรือดอยช้างมูด และขึ้นต่อไปถึงยอดชั้นที่ 2 ชื่อดอยสนามยอด หรือดอยสามยอด ระหว่างทางข้างเกิดสั่นและหยุดพักช่วงหนึ่ง พระเจ้ากือนาจึงโปรดให้สร้างวัดขึ้น ณ จุดที่ข้างพัก ปัจจุบันคือวัดศาลาด เมื่อข้างหายเหนื่อยก็ลุกเดินต่อมุ่งหน้าไปจนถึงชั้นที่ 3 ชื่อว่า ดอยสุเทพ ซึ่งขณะนั้นมีฤๅชาสุเทพนั่งบำเพ็ญเพียรอยู่ในถ้ำ ข้างก็ไปหยุดและล้มลงที่นั่น พระเจ้ากือนาจึงทรงให้สร้างวัดพระธาตุดอยสุเทพขึ้นตรงจุดนั้น และ**เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุเจดีย์** และในปัจจุบันมีการปั้นรูปข้างอยู่ในบริเวณดังกล่าวด้วย

จากจุดที่ข้างเดินจากวัดสวนดอกไปเรื่อยๆ ทำให้เกิดเส้นทางที่เรียกว่า ด่านข้าง ภายหลังจากที่สร้างวัดพระธาตุดอยสุเทพเสร็จแล้ว พระเจ้ากือนาก็ทรงใช้เส้นทางดังกล่าวนี้เดินขึ้นไปนมัสการพระธาตุดอยสุเทพ จนกลายมาเป็นประเพณีเดินขึ้นนมัสการพระธาตุดอยสุเทพสืบต่อมา ด้วยเชื่อว่า จะทำบุญให้ได้กุศลแรงจะต้องเดินขึ้นไปทำบุญที่วัด

ขอขอบคุณ : ข้อมูลจาก www.thaibizcenter.com

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.เกษม วัฒนชัย นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.อาวุธ ศรีศุกรี รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บรรณาธิการบริหาร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ.ศุภชัย เชื้อรัตนพงษ์ รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายกิจการสภามหาวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ : นางมณฑนา สุกันต์ล, นายทนต์ศักดิ์ เชื้อเจ็ดตน, น.ส.รารวรรณ ปัญญาณะ, น.ส.วันเพ็ญ ศุภวิริยกุล,

นายเกรียงไกร ใจใส, นายมงคล เตชะ, นายมนัส โกชนา, นางจันทร์ตรี มายัง, น.ส.อารยา อริยะเครือ, นายอดิสร ไขคำ

ออกแบบโดย : น.ส.รารวรรณ ปัญญาณะ

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาคารยุทธศาสตร์ ชั้น 4 เลขที่ 239
ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ : 0-5394-3030, 0-5394-2636
โทรสาร : 0-5394-3028